

Pressmeddelande den 12 mars, 2012

Viktigt att värdera vattnets roll för olika ekosystem – inte bara för ökade skördar

Att uppmärksamma värdefulla ekosystemtjänster från våtmarker och skogar och inte bara fokusera på vattenproduktivitet inom jordbruket kan förbättra människors försörjningsmöjligheter och hjälpa till att på ett hållbart sätt möta det ökade trycket på världens vattenresurser. Det säger en rapport från FN:s miljöprogram (UNEP) som skrivits av forskare på Stockholm Environment Institute (SEI).

Ökad vattenproduktivitet och effektivitet är en nyckelfråga för beslutsfattare i många delar av världen. En växande befolkning, som får högre inkomster, och med det förändrade kostvanor kommer att öka trycket på våra redan pressade vattenresurser.

FN-rapporten ”*Releasing the Pressure: Water Resource Efficiencies and Gains for Ecosystem Services*” som skrivits av forskare på Stockholm Environment Institute (SEI) uppmanar beslutsfattare och chefer inom resurshantering att flytta fokus från vattnets produktivitet inom enbart jordbruk, allmänt kallat ”mer gröda per droppe”, och istället bredda synsättet till att också omfatta ekosystemtjänster.

Ett sådant synsätt tar hänsyn till ekosystemtjänster som till exempel vattenreglering och rening, pollinering och erosion som utförs av olika typer av landskap, som till exempel våtmarker och skogar. Dessa vattenberoende ekosystemtjänster kan påverkas negativt när vatten förs bort från floder och bäckar eller dräneras från myrar, för användning inom jordbruket. De negativa konsekvenserna påverkar i sin tur människors möjligheter att utnyttja de vattenberoende ekosystemtjänsterna.

– En alltför snäv definition av vattenproduktivitet tar bara hänsyn till värdet av jordbruksprodukter, men sätter inget pris på förlusten av rent dricksvatten, minskade fiskbestånd, förtorkade betesmarker eller sjunkande grundvattenreserver, säger Jennie Barron, forskare på SEI:s center vid universitet i York, Storbritannien, som skrivit rapporten.

Hon får medhåll av medförfattare Patrick Keys, konsult vid SEI:s center i Seattle, USA.

– Att förbättra vattenförvaltningen så att den återspeglar olika behov och flera användningsområden är avgörande för att kunna behålla alla de fördelar som vattnet ger för människors välbefinnande, för olika samhällen och för vår ekonomi, säger Keys. Många ekosystemtjänster som ligger till grund för människors möjlighet till försörjning bygger på samma vattenresurser som används för jordbruk: våtmarker som ger vass, fisk och ris, skogar som levererar timmer, ved och vilt. Dessutom behövs vatten för att stödja och styra viktiga funktioner som närings- och sedimentflöden och avdunstning.

Därför är det nödvändigt att balansera målen för jordbruksproduktion, det vill säga jordbrukets ekosystem, med vattnets, för att hjälpa till att förbättra människors välbefinnande, öka jordbrukets skördar på ett hållbart sätt och samtidigt stödja övergången till en koldioxidsnål, resurseffektiv och rättvis grön ekonomi.

– Genom att värdera vattenproduktivitet för snävt, och till exempel bara titta på hur mycket gröda, foder eller skogsprodukter man får per liter vatten, fortsätter vi att undervärdera vattnets avgörande roll för vår ekonomi och för samhället i stort, säger FN:s biträdande generalsekreterare och FN:s miljöprogramms VD Achim Steiner.

Steiner tillägger:

– Målet med vårt arbete är att erkänna alla fördelar som vattnet ger, till exempel näringsflöden, kylning, att förse olika livsmiljöer med vatten och många andra stödjande och reglerande ekosystemtjänster. För ett växande antal människor är vatten redan en begränsad resurs. Om tre månader kommer världens regeringar att mötas på FN:s konferens om hållbar utveckling (Rio+20). Den här rapporten behandlar ett viktigt ämne för en framtida hållbar utveckling: hur man kan förbättra produktiviteten och den rättvisa användningen av vatten för flera brukare och deras olika behov.

Att använda befintliga tekniker för att förbättra vattnets produktivitet

Rapporten använder fallstudier från Afrika och Asien för att beskriva hur en del av det ökade trycket på våra begränsade vattenresurser kan hanteras genom redan befintlig teknik och kunskap. Det är synen på vattenresurshantering som behöver förändras, på ett sätt som gynnar både jordbruksekosystemen och ekosystemtjänster som finns längre fram i distributionskedjan; nedströms.

Att förbättra produktiviteten för det vatten som används i regnbevattnat jordbruk i Afrika, Östeuropa och Centralasien – som tillsammans ger 60 procent av världens spannmål – är en outnyttjad möjlighet att möta de ökande behoven av mat, foder och växtfibrer, säger rapporten. Andra tekniker som på ett hållbart sätt kan överbrygga gapet mellan den faktiska och den potentiella

avkastningen av grödor är mark- och vattenvård, något som kallas minimal jordbearbetning och att lagra och använda regnvatten. Viktigt är att dessa tillvägagångssätt tillåter vattenflöden i det omgivande landskapet att fortsätta upprätthålla ekosystemtjänster.

I rapporten finns en ekosystemsutvärdering som är gjord i Barotses flodslätter i Zambia. Utvärderingen visar att mer än tre fjärdedelar av hushållens inkomster kommer från självförsörjande aktiviteter som stöds av befintliga ekosystemtjänster, som till exempel fiske eller boskap på bete.

Rapporten visar också hur jordbrukspolitiska ingripanden i vattenförvaltningen i Kothapallys flodområde, i Indien, har gett både positiva och negativa effekter på vattenutflöden, sedimenttransport och jordförlust.

Rapporten vill uppmuntra vatten- och markresurshanterare runt om i världen att utforska och ta tillvara de vinster ekosystemtjänster kan bidra med och göra avvägningar i sina egna lokala sammanhang vad gäller hanteringen av till exempel flodområden, våtmarker, olika landskap eller avrinningsområden, för att effektivisera landskapens vattenanvändning till olika användare.

Rapporten lanseras på World Water Forum i Marseille, Frankrike.

För ytterligare information, kontakta:

Jennie Barron, forskare på SEI:s center vid universitet i York, Storbritannien
jennie.barron@sei-international.org +44 1904 432 944

Anna Löfdahl, Press- och kommunikationsansvarig, Stockholm Environment Institute
anna.lofdahl@sei-international.org +46 73 460 76 93

Stockholm Environment Institute is an independent international research institute. The Institute has established a reputation for rigorous and objective scientific analysis in the field of environment and development. SEI aims to bring about change for sustainable development by bridging science and policy.
www.sei-international.org